WASHINGTON DC

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXIX. Ч. 230. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 5-го ГРУДНЯ 1962 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, DECEMBER 5, 1962 No. 230. VOL. LXIX.

СССР ПОЧИНАЄ ВИВОЗИТИ БОМБОВИКИ З КУБИ

ЗАПЕРЕЧУЮТЬ ВІСТКУ ПРО ТЕ, ЩО СТІВЕНСОН БУВ ПРОТИ БЛЬОКАДИ КУБИ

Вашингтон. — Асистент секретаря оборони Артур Силвестер заявив на пресовій конференції 3-го грудня ц. р., що СССР почав здійснювати обітницю прем'єра Хрущова і в суботу 1-го травня з Куби відплили до СССР три розмонтовані совєтські бомбовики типу ІЛ-28. Силвестер сказав також, що повітряна розвідка ствердила, що й інші бомбовики на Кубі є розмонтовані, правдоподібно на те, щоб можна було навантажувати їх на кораблі. Це відноситься головним чином до тих літаків, що були на великому летовищі Сан Хуліян, в провінції Пінар дель Ріо. Фахівці оцінюють, що на Кубі було коло 40 бомбовиків ІЛ-28, але з того тільки 10 були готові до лету. Президент Кеннеді домагався, щоб СССР забрав із Куби офензивну зброю, до якої зарахував керовані ракети і бомбовики із засягом 750 миль. Повітряна розвідка ствердила, що Москва забрала з Куби 42 керовані ракети, але бомбовиків Кастро не хотів віддати, кажучи, що це його зброя. Пізніше він не противився, щоб Хрущов забрав свої бомбовики, кажучи, що Кубі непотрібні є ті перестарілі уже літаки. Американська преса пише, що Кастро погодився на це під пресією Мікояна, а кубинські втікачі твердять, що Кастро обманює ЗДА і з Куби забрали тільки частину ракет, та що це саме зроблять комуністи з бомбовиками. В суботу 1-го грудня ц. р. від'їхали з Куби перші три совєтські бомбовики, і майже одночасно з цим відновлено в Ню Йорку переговори між ЗДА і СССР в справі розв'язки дальших пунктів кубинської проблеми. Згідно з порозумінням між президентом Кеннеді і Хрущовим СССР мав забрати з Куби всю офензивну зброю, і після того міжнародна інспекція мала б це перевірити. Кастро ніяк не погоджується на цю міжнародну контролю, і тому ЗДА не здійснюють того, що вони мали зробити: скласти заяву, що не буде військової інвазії на Кубі та припинити летунську розвідку над Кубою. Преса починає вже писати, що летунська контроля є навіть кориснішa, як наземна, бо вона може тривати довший час і завжди може виявити те, що діється на острові. Бомбовики маються забрати з Куби до 20 грудня і після того ЗДА пригадають Н. Хрущову, що треба забрати з Куби і совєтських вояків, яких там має бути від 5 000 до 15 000. Між тими вояками є і ті, які обслуговують протилетунські батерії, що випускають із землі в повітря ракети. Ці батерії є небезпечні для летунської розвідки над Кубою. Але виринає нова небезпека, що совєтські фахівці могли вже досі навчити обслуговувати ті протилетунські батерії кубинських вояків, які були б небезпечні для американських розвідчих літаків, бо Кастро вже кілька разів погрожував, що стрілятиме до американських літаків. Одночасно у Вашингтоні пресовий секретар Білого Дому П'єр Салінґер заперечив вістку про те, що американський амбасадор до ОН Адлей Стівенсон був проти морської бльокади Куби і заступав думку, що ЗДА повинні переговорювати із СССР, торгуючися в справі совєтської бази на Кубі і американських баз в Туреччині, Італії та Англії. Таку вістку подали про Стівенсона два відомі журналісти в тижневику „Сатардей Івнінг Пост" — Чарлз Вартлет, який є близьким приятелем Президента, і Стюарт Олсоп. Білий Дім тепер заявляє, що Стівенсон „сильно підтримував" пропозицію Президента в справі бльокади Куби на Крайовій Раді Безпеки в дні 20-го жовтня. У згаданій статті пишеться, що „Адлей хотів Мюнхену", і хотів робити уступки в користь СССР. Сам Стівенсон заявив, що стаття не передає „точно його думок" і є „неправдива", бо він не хотів торгувати з СССР американськими базами.

В Каліфорнії ведуть кампанію за те, щоб сенатор Кухел кандидував на віце-президента

Сан Франсіско. — Голова Стейтового Республіканського Комітету Каспар Вайберґер після виборів дістав тисячі депеш, листів і телефонічних закликів, щоб в найближчих президентських виборах в 1964 році республіканським кандидатом на віце-президента був сенатор Томас Г. Кухел, який є асистентом республіканського провідника в Сенаті, і який у виборах 6-го листопада легко переміг свого демократичного противника — стейтового сенатора Ричарда Річардса. Каліфорнійські виборці пишуть також і до часописів. В листах пишеться про те, що республіканським кандидатом на президента в 1964-му році повинен бути нюйоркський губернатор Нелсон А. Рокефеллер, а кандидатом на віце-президента сенатор Кухел. Сподіваються, що Рокефеллер відвідає Каліфорнію в найближчих місяцях.

У Ню Гемпширі знайшли поклади торію

Ню Йорк. — Науковці Університету Райс у Гюзтоні повідомили, що їм вдалося відкрити в Білих горах в Ню Гемпширі десять разів більші як передбачалось поклади руди торію, з якої продукується нуклеарну енергію. Коли ці передбачення будуть вірні, то ЗДА матимуть такі самі запаси торію, що й урану, це значить коло 90 000 000 тонн. Покищо видобування торію ще не оплачується. Але йдуть досліди в тому напрямку, щоб зменшити кошти видобування радіоактивного елементу з руди торію. Геологи звітують, що можна буде використати десятки мільйонів тонн торію для продукції атомової енергії, бо ЗДА мають доволі урану.

В АМЕРИЦІ

● 89-річний дерев'яний корабель, в якому адмірал Ричард Е. Бирд в роках 1933 і 1939 відбував подорож до антарктиди, має бути перевезений до Філядельфії, де з нього зроблять ресторан і морський музей.

● Міністер торгівлі і промислу в Бразилії д-р О. Д. Карнейро повідомив Палату Громад, що цьогорічна продукція кави винесе 22 мільйони мішків (один мішок має 132 фунти). Це є на два мільйони мішків менше, як давніше передбачали.

● Президенти неалькоголевих напоїв вирішили не оголошуватися в Амер. Бродкестінґ Компані тому, що та радіова стація надавала інтерв'ю Алджера Гісса про колишнього віце-президента Ричарда М. Ніксона. Давніше велика Компанія Песифік Гевейен відкликала свої оголошення в Ей Бі Сі з тієї самої причини, ціна яких виносила коло $ 75,000.

● Федеральне бюро погоди передбачає, що в місяці грудні у східній частині ЗДА температура буде вища від нормальної в цій порі. Але треба пам'ятати, що нормальна температура в грудні не є висока. Пересічна температура в Ню Йорку буває 35.7; в Шикаґо — 28; в Делавері (Колорадо) — 31.7 і в Сан Франсіско — 49.3. В західній частині країни погода буде холодніша від нормальної.

Президент Кеннеді відвідає країни Центральної Америки

Вашингтон. — Президент Кеннеді прийняв запрошення відвідати Коста Ріку в лютому або березні 1963-го року. Президент Кеннеді має тоді бачитися з президентами країн Центральної Америки: Гватемалі, Ель Сальвадору, Нікараґви, Гондурасу і Коста Ріки. Представник Білого Дому не подав, що буде предметом нарад на цій конференції президентів, але президент Гондурасу Рамон Вілледа Моралес, який при кінці тижня був гостем в Білому Домі, заявив журналістам, що президенти обговорюватимуть такі проблеми: економічне об'єднання країн Середущої Америки, оборона демократизму в районі Караїбського моря, економічний і соціяльний розвиток та поліпшення взаємин із ЗДА. Вашингтон вітав щиро президента Гондурасу Вілледу Моралеса. Президент Кеннеді заявив при вітанні Моралеса, що населення цієї країни добре розуміє, як народ Гондурасу всіми засобами обороняє справу волі в світі. Президент д-р Вілледа Моралес ґратулював Кеннеді за його провід в Союзі для Поступу і підкреслив опозицію ЗДА проти комунізму, заявляючи, що „ми продовжуватимемо боротьбу проти комунізму всюди".

Плянують заснувати школу для науковців-астронавтів

Вашингтон. — Крайова Аеронавтична і Космічна Адміністрація плянує заснувати інститут, в якому вишколювалися б фахівці науковці на астронавтів, щоб могли разом із летунами астронавтами летіти на Місяць чи Венеру та досліджувати по науковому ці плянети. Ті науковці були б тільки співпілотами, бо головним їхнім завданням була б обсервація та науковий дослід космічних просторів та плянет. Досліджувати Місяць і Венеру можна і самими інструментами, що їх висилається на сателітах в кабінах, але Космічна Адміністрація знає, що є і такі ділянки зання про Місяць чи Венеру, що їх можуть дослідити тільки фахівці люди. І тому з першими астронавтами - летунами повинен летіти хоч один науковець - астронавт. Але треба вже тепер вибрати хоч 50 науковців, які відповідали б умовам астронавтів - летунів, щоб вони вишколювалися в летах та могли летіти разом із астронавтами на Місяць.

Проф. д-р Ол. Кульчицький обраний на ректора УВУ

УВУ, УТГІ І НТШ ПРАЦЮВАТИМУТЬ В РЯМКАХ „СПІЛЬНОТИ ДЛЯ РОЗВИТКУ І ПІДТРИМКИ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКИ", ЯКУ ОЧОЛЮЄ Д-Р Р. ЄНДИК

Мюнхен, Німеччина (вл.). — Минулого четверга і п'ятниці, 29 і 30-го листопада, тут відбулися чергові збори Професорської Колеґії Українського Вільного Університету, в результаті яких обрано новий ректорат цієї вільної української „Альма Матер" з проф. д-ром Олександром Кульчицьким, як ректором, на чолі. На проректора був обраний Рудольф Вірер, чех по національності. Деканом факультету права і суспільно-економічних наук обрано знову проф. д-ра Василя Орелецького, а продеканом — проф. д-ра Зиновія Соколюка. На декана філософічного факультету обрано проф. д-ра Павла Зайцева, а на продекана — проф. д-ра Володимира Янова. На зборах були розглянені та схвалені важливі справи відносно дальшої діяльности УВУ в рямках створеної минулого місяця „Спільноти праці і підтримки української науки", яку очолює проф. д-р Ростислав Єндик, ректор Українського Технічно - Господарського Інституту. Ця нова установа, членами якої мають стати українські і деяка кількість німецьких науковців, має координувати діяльність Українського Вільного Університету, Українського Технічно - Господарського Інституту й Наукового Товариства ім. Шевченка, підтримувати їхню діяльність фінансово та дбати про публікацію праць українських науковців. Упродовж минулих тижнів в колах УВУ над цією проблемою велися завзяті дискусії, бо деякі професори виступали проти приступлення УВУ до згаданої спільноти. Збори Колеґії Професорів, у яких взяло участь 19 фізичних осіб а понад 50 професорів висловили свою опінію порядком референдуму, відповідаючи на розісланий Сенатом УВУ в жовтні запитник, вирішили позитивно справу приступлення УВУ до Спільноти. У висліді цієї ухвали, Управа Спільноти може приступити до здійснення намічених плянів, а першим її кроком буде відповідна перебудова та достосування до потреб одержаного від німецького уряду будинку при Ляплязштрассе ч. 24 в Мюнхені, куди будуть перенесені канцелярії і бібліотеки УВУ, УТГІ і НТШ. Дотеперішнє приміщення УВУ при Кувільєштрассе 9 залишиться далі до розпорядження українських установ.

Оперові солісти візьмуть участь у великому концерті пам'яті Миколи Лисенка в Ню Йорку

Шарльотта Ордассі-Баранська

Осип Гошуляк

Ню Йорк. — В найближчу неділю, 9-го грудня, тут в залі Гантер Коледжу відбудеться о год. 8-ій ввечері великий концерт, присвячений пам'яті „Батька Української Музики" Миколи Лисенка у 50-річчя його смерти. В концерті візьмуть участь три об'єднані хори: „Думка" з Ню Йорку, „Кобзар" з Філядельфії та „Трембіта" з Нюарку, а солістами виступлять сопрано Шарльотта Ордассі-Баранська з Метрополітальної Опери в Ню Йорку та бас Осип Гошуляк з Канадійської Оперної Компанії. В концерті візьме участь також симфонічна оркестра Музичної Юнії в Ню Йорку. Дириґуватиме д-р Антін Рудницький. Святочне слово виголосить д-р Зиновій Лисько.

В Альжирі арештують противників режиму

Альжир. — В минулий понеділок 3-го грудня почались масові арештування серед противників режиму Мохаммеда Бен Белли. Військо обсадило всі державні будинки та вузлові пункти в місті, наче в забезпечуванні проти державного замаху. Кого і скільки осіб арештовано не проголошено, але відомо, що арештування стосувались однаково европейців, як арабів. Виявилось тільки, що арештовано заступника альжирської поліції Омара Галлеґа. За масовими поголосками — підпільна Соціялістично - революційна партія, яка недавно розкинула летючки проти режиму Бен Белли, підготовляла державний переворот. Урядові чинники намагаються поменшити значення руху війська у столиці Альжиру. Проте генеральний секретар монопольної альжирської партії Фронту Національного Визволення, Мохаммед Хідер таврував у прилюдній промові „шкідників", проти яких треба боротися. Він проголосив заяву наприкінці 4-денних нарад Політичного бюра Фронту Національного Визволення, звернувши увагу головно на соціяльно-економічні проблеми, які стоять на першому місці болячок Альжиру. Він ствердив, що в Альжирі є тепер 5 мільйонів безробітних та що адміністраційний апарат молодої держави все ще не наладнаний. Гадають, що теперішні репресії звертаються в першу чергу проти комуністів, які — після розв'язання Комуністичної партії — пішли в підпілля.

Тероризуванням і переслідуванням ченців намагаються Совєти зліквідувати православний монастир у Почаєві

Вашингтон. — Як виходить із листа, одержаного окружною дорогою від православних з Почаєва на Волині й адресованого до Світової Ради Церков й Об'єднаних Націй, совєтський режим переводить безупинне тероризування і переслідування ченців у відомій на всьому Сході Европи Почаївській Лаврі, щоб таким чином зліквідувати цю християнську святиню і її вплив на населення. Протягом останніх двох років з наказу совєтської адміністрації депортовано з Почаївського монастиря багатьох ченців в інші області СССР, або ж повідбирано їм пашпорти і дозволи на перебування в Почаєві, щоб таким чином примусити їх виїхати. Якщо ж монахи відмовлялись виїжджати, то їх депортовано силою або ж суджено за різні вигадані „злочини". Так, наприклад, недавно відбувся суд над 10 ченцями й усіх їх позасуджувано на кари в'язниці і заслання. Один з них був важко побитий органами безпеки і помер у тюрмі. Дня 31 серпня дванадцять совєтських міліціянтів увійшли на територію монастиря, повломлювалися до чернечих келій і ув'язнили 70-літнього ченця о. Йосифа та відвезли його до шпиталю умово-хворих і з того часу не було про нього ніяких вісток. Наступного дня совєтська міліція прибула до монастиря ще в більшій кількості з вантажними автами й ув'язнила кільканадцять ченців. Усіх їх порозсилано силою до різних віддалених не раз на сотки миль від Почаєва місцевостей. Усіх депортованих попереджено, що якщо вони вернуться до Почаєва, то їх чекатиме по 5 років в'язниці. У відповідь на протести вірних і парафіян Почаївської Лаври совєтська адміністрація вчинила ще одня наїзд міліції на монастир. Міліціянти перевели основний розшук по всіх келіях й ув'язнили знову кільканадцять ченців. Велику юрбу вірних, що зібралися біля монастиря, щоб протестувати проти репресій у відношенні до ченців, розігнано водою із пожежних вужів. В листі стверджується, що совєтський уряд хоче позбавити православних їхнього монастиря в Почаєві і що нелюдське трактування ченців примусило групу православних з Почаєва звернутися з листом до Світової Ради Церков та Об'єднаних Націй й апелювати до всього християнського світу, щоб таким чином домогтися від совєтського режиму припинення терору у відношенні до Почаївської Лаври і її ченців і щоб ченці могли далі молитися свобідно у своєму монастирі та відправляти Служби Божі для спасіння всього православного народу.

Ідеологічна конференція, присвячена 20-літтю УПА

Ню Йорк. — В неділю 2-го грудня відбулася тут, у Великій залі Дому Українського Визвольного Фронту Ідеологічна Конференція, присвячена 20-літтю УПА. Конференцію, що була продовженням започаткованої у Філядельфії, зорганізувала Головна Управа Товариства Української Студіюючої Молоді ім. М. Міхновського при співпраці Осередку Діяльности в Ню Йорку. Конференцію проводив мґр. К. Савчук. Після відчитання молитви і покликання Президії виголошено п'ять доповідей: „Начерк історії УПА" — студентка Рената Шаран; „Вклад ОУН в УПА" — студ. Волод. Ванчицький; „Жінки в рядах УПА" — студ. Зірка Колінко; „Літературна творчість УПА" п-і Христя Кульчицька і „УПА і українська еміґрація" — мґр. Володимир Будзяк. По доповідях відбулася дискусія, в якій брали участь студенти і присутні гості. Після конференції влаштовано для її учасників перекуску при буфеті.

293-ий Відділ УНСоюзу в Бруклині відзначив своє 40-річчя

Бруклин. — Минулої неділі 2-го грудня, в південному Бруклині відбулося святочне відзначення 40-ліття Братства св. Миколая, 293 Відділу УНСоюзу. Свято відкрив голова ювілейного Комітету й водночас касир Відділу Василь Мизак вступною промовою, в якій подав умови постання та праці Відділу. Після цього зворушливу промову виголосив місцевий парох, консисторський радник о. Олександер Стиранка, який підмітив заслуги Відділу і його членів в побудові місцевої церкви та її удержання, ствердивши, що всі члени Відділу є прикладними членами парохії. Історію Відділу подала п. Марія Демидчук, головна радна УНСоюзу, яка від рівно двадцяти років сповняє уряд секретарки Відділу. Пані Демидчук змалювала велику ролю Відділу в будові й розбудові місцевої громади. Після відспівання кількох пісень двола сестрами Кудлак, святочну промову виголосив гол. предсідник УНСоюзу Йосип Лисогір, вказавши на велику ролю організованого життя в межах УНСоюзу. Свою промову він в першу чергу присвятив численно зібраній на залі молоді. На дальшу програму свята склалися привіти представників різних організацій, рецитація трьох гуморесок, виконаних автором Миколою Понеділком, національні танки місцевої групи під проводом п. Т. Карпюк, виступ Бандуристів Осередку СУМА ім. ген. Чупринки з Ню Йорку та кінцева промова гол. секретаря УНСоюзу Ярослава Падоха, основою якої була велика національна місія УНСоюзу та його Відділів, в минулому та сучасному і майбутньому. Приявні щиро вітали приявного на залі єдиного живучого основника Відділу Леонтія Дибака.

СССР ЗНОВУ ВІДКИНУВ ПРОЄКТ АТОМОВОГО ДОГОВОРУ

Женева. — Совєтський Союз знову відкинув проєкт договору про припинення ядрових експериментів. Невтральні країни — Індія, Швеція і Мехіко — на 17-членній конференції роззброєння у Женеві зголосили були проєкт, щоб підписати договір про припинення штучних ядрових детонацій в повітрі, на землі і під водою та щоб водночас за внутрішнім порозумінням, без включання цього в договір, припинити такі детонації під землею. За тією невтральною пропозицією, що її підтримала також Канада, одночасно з підписанням договору мала б бути покликана наукова комісія під невтральним проводом для встановлення способів контролювання підземних детонацій. Детонації в повітрі, на землі і під водою не потребують ніякої окремої контрольної системи, бо теперішні сейсмографічні апарати виявляють кожну таку детонацію без найменших сумнівів. Американський представник Артур Дін заявив на засіданні конференції роззброєння в минулий понеділок 3-го грудня ц. р., що невтральна пропозиція має ту хибу, що вона не каже виразно, що треба встановити міжнародну контрольну систему для перевірювання підозрілих підземних вибухів, але — казав Дін — невтральна пропозиція „поважна і заслуговує на всебічний докладний розгляд". Однак Семйон Царапкін, голова совєтської делеґації, з місця відкинув ту невтральну пропозицію, заявивши, що вона не дає належної розв'язки проблеми, бо тільки остаточна заборона всяких ядрових експериментів „раз на завжди" — є такою потрібною розв'язкою. Водночас він твердив, що невтральна пропозиція натякає на контролю підземних детонацій, себто відкриває двері для „шпигунської роботи" міжнародних контролерів, а Совєтський Союз є проти всякої такої нібито контролі. Зате Царапкін повторив свою попередню пропозицію, щоб в різних пунктах території атомових країн порозміщувати „чорні скриньки", себто закриті сейсмографічні апарати без людської обслуги, які заступили б пропоновану західніми державами міжнародну контрольну систему. Тому, що покищо ці „чорні скриньки" є щойно в стадії експериментування і не дають ґарантії на дійсне об'єктивне діяння, то західні держави не погоджуються на таку фікційну контролю. Західні держави не погоджуються теж на пропонований Совєтами безконтрольний новий мораторіюм на підземні вибухи з уваги на те, що Совєти вже раз зламали такий, урочисто проголошений ними мораторіюм і тому можна слушно припускати, що знову підведуть Захід і зломлять умову. Таким чином справа договору про припинення ядрових експериментів перебуває далі у безвихідному сліпому куті. На другий тиждень Женевська конференція має звітувати Об'єднаним Націям про стан своїх переговорів. Вислід цих переговорів рівний нулі.

Тіто відвідує Москву — Пейпінґ лає його

Москва. — Юґославський диктатор маршал Тіто прибув в минулий понеділок 3 ц. м. до Москви з офіційними відвідинами, щоб „ревізитувати" Леоніда Брежнева, „президента" СССР, який недавно відвідував Београд. У делеґації, що її очолює Тіто, знаходиться і його перший заступник, Александер Ранкевіч. Тіто приїхав президентським юґославським потягом, а не літаком, при чому подорозі — разом із своєю дружиною — зупинився коротко у Будапешті. Там вийшли йому на зустріч президент Мадярщини Іствантоh Добі, прем'єр Янош Кадар і інші верховоди комуністичної Мадярщини. В той сам час комуно - китайський керівний щоденник „Єнмінґ Іґ Пао" надрукував велику статтю, в якій називає Тіта і його режим „зрадниками пролетаріяту та гончими собаками американського імперіялізму". Західня преса звертає увагу, що китайські комуністи пляново і свідомо вибрали на таку гостру атаку проти Тіта той час, коли він їхав до Москви, де совєтські правителі прийняли його і вгощатимуть з найбільшими почестями. Тіто востаннє був у Москві в 1956 році, але стрінувся і довго нараджувався з Хрущовим в Ню Йорку в 1960 році.

Італійські комуністи признають факт спору між Москвою і Пейпінґом

Рим. — У столиці Італії почався в минулу неділю 10-ий конґрес італійської комуністичної партії, найчисленнішої з усіх країн поза Совєтським Союзом. Італійська комуністична партія нараховувала 2.200.000 членів, але впала до числа 1.700.000. З усіх країн Заходу Франція є тою країною, де комуністична партія стягає в парляментарних чи інших виборах на свою листу від трьох до п'ятьох мільйонів голосів, але це не є комуністичні партійці, а ті, які голосують за комуністами, як за радикально опозиційною партією, або з тактичних причин. Ото ж лідер італійських комуністів Пальміро Тоʼлятті заявив у своїй вступній промові на партійному конґресі, що між Москвою і Пейпінґом настала „ідеологічна розбіжність" та що одинокою европейською країною, яка підтримує в цьому спорі китайських комуністів, є Альбанія. Толʼятті прославляв Совєтський Союз за „пропозицію розумного компромісу" в справі Куби, внаслідку чого минулась небезпека атомової війни.

У СВІТІ

● Китайські втікачі в Гонґ Конґу потрясені трагедією 19-х жінок і дітей, які, втікаючи з комуністичного Китаю спершу до португальської колонії Макао та звідтіль до Гонґ Конґу, втопилися в спокійній затоці Чайван біля Гонґ Конґу. Човен, що їх крадькома перепачковував до Гонґ Конґу, куди власті не допускають втікачів з червоного Китаю, перевернувся із невідомої причини і всі втікачі згинули. Гонґ Конґ нараховує тепер 2,200,000 мешканців.

● Невтральний прем'єр Ляосу Суванна Фума перестеріг своїх комуністичних союзників із коаліційного уряду, що його військо стрілятиме до совєтських літаків, які вічно привозять зброю і всякий виряд комуністичному війську, якщо комуністи внеможливлюватимуть довіз харчів державному війську. В мин. тижні комуністи збили американський літак й спричинили смерть двох американських летунів, які везли харчі для урядового невтрального війська.

● Міська управа Женеви стурбована, що багато закордонних фірм ліквідується та втікає з того міста і взагалі з Швайцарії. Женева — кажуть — „економічно хвора". За головні причини вважається упадок атракційности того міста, де рідко відбуваються міжнародні з'їзди, та більшу дорожнечу, ані ж вона є в сусідніх з Швайцарією країнах — Німеччині, Австрії й Італії, де проте значно піднеслась життьова стопа.

● У Мюнхені почали продавати платівку з двома Богослужбами та історичними антигітлерівськими проповідями, що їх у 1941 р. відправив та проповіді виголосив тодішній кардинал Фавльгабер, що помер в 1952 р. Платівки, наґрані крадькома за Гітлера, збереглись почерез війну.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Москва і Пейпінг

Вже давно запляновані відвідини югославського диктатора Йосипа Тіта в Совєтському Союзі викликали, як і можна було сподіватися, гостру реакцію не тільки збоку альбанських комуністів, запеклих противників Хрущова та його політики, але й офіційних органів китайської компартії. 2-го грудня, саме в день виїзду Тіта з Београду до Москви і переїзду його через Будапешт, де керівники угорського комуністичного режиму вітали югославського диктатора промовами і пишним бенкетом, пейпінґський щоденник „Женміняжібао" повів одну з найгостріших атак на Тіта і посередньо на Хрущова та його кремлівське колективне керівництво. Названий комунокитайський офіціоз назвав Тіта та його соратників ні більше ні менше, як „зрадниками пролетаріяту й поплентачами американського імперіялізму", і ствердив, що „контрреволюційне становище новітніх ревізіоністів, тобто югославських комуністів, таке ж несполучне з революційними позиціями народів світу, як вогонь із водою". Звернена на Тіта і його комуністів, ця атака насправді спрямована проти Хрущова і Центрального Комітету Комуністичної Партії Совєтського Союзу за те, що вони, забуваючи про дотеперішні розбіжності з югославськими „єретиками", осмілюються запрошувати до себе і вітати з почестями їх провідника — головного зрадника Тіта. З подібними атаками вже безпосередньо на Москву і Хрущова висипалися також альбанські комуністи, які у своїх публікаціях і виступах не вагаються наділювати Хрущова ще більш лайливими й ганебними з комуністичного погляду епітетами.

Не залишилися винними супроти Пейпінґу й Тірани і кремлівські самодержці. Організуючи моральну і пропаґандивну підтримку для своєї „коекзистенційної політики" у відношенні до західнього „капіталізму й імперіялізму", Хрущов і його соратники мобілізують для себе опінію комуністичних партій в різних країнах світу, наказуючи їх проводам виступати в обороні правильности здійснюваної Москвою „коекзистенційної політики". З відповідними заявами щодо цього і з засудженням пейпінґських і тіранських „неправильних поглядів" на совєтську політику виступили на своїх з'їздах болгарська і угорська компартії, а в неділю 2-го грудня, під час виїзду Тіта до Москви і атак на нього в пейпінґському „Женміняжібао" висловилася в цьому напрямку також комуністична партія Італії. Провідник цієї партії Пальміро Толіяті виступив на її з'їзді з гострою атакою на Пейпінґ і Тірану за їх „наклепницьку кампанію", яка є „не тільки недопускальною, але й провокаційною та шкідливою". Вислухавши спокійно це обвинувачення, провідник комунокитайської делеґації на з'їзді італійської партії відплатився тим, що демонстративно утримався від привітань на адресу Нікіти Хрущова, як „ратівника світового миру". Москва змобілізувала проти Пейпінґу навіть індійську компартію, провідники якої знову ж таки в неділю 2-го грудня виступили з публічною заявою проти комуністичного Китаю, обвинувачуючи його в агресії на Індію.

Усі ці факти разом з дипломатичною активністю обох сторін — комуністичного Китаю і Совєтського Союзу — на терені невтральних держав, зокрема в Африці, свідчать, що конфлікт чи розбіжності між обома комуністичними потугами увійшли в нову, загострену стадію. Проте, укладати на цьому якихось гороскопів, віщувати недалекий розрив між Пейпінґом і Москвою не можна. Остаточні цілі обох цих держав залишаються й далі незмінні — опанування цілого світу під комуністичною владою. Різняться між собою Москва і Пейпінґ тільки у способах і шляхах здійснення тих цілей. Хрущов вірить, що домогтися перемоги комунізму в усьому світі можна через „коекзистенцію", Мао Тсе-тунґові підходять більше революційні методи і прискорений темп остаточного „поховання капіталізму".

Активна молодь

Український Студентський Гурток при Колумбійському університеті в Ню Йорку влаштував минулої п'ятниці 30-го листопада дискусійний вечір характеру панелю з 10 питаннями із студентської проблематики. Минулої неділі Товариство Української Студіюючої Молоді ім. М. Міхновського провело ідеологічну конференцію, присвячену 20-річчю УПА, на якій обмірковано в 5-ох доповідях українську визвольну проблематику. 8-го грудня Делеґатура ЗП УГВР і „Пролог" в Ню Йорку уладжують конференцію, де одною із двох обговорюваних проблем буде „Українська молодь в Україні і на еміграції". На всіх тих трьох форумах виступали і виступатимуть як молодь, так і старші громадяни, але всюди центром уваги було й буде те, що сказали і скажуть головно приявні представники молоді. І, не зважаючи на те, що ініціяторами чи керівниками кожної з тих конференцій є люди з різних ідеологічно-політичних груп, всюди проблеми ті самі.

Це надзвичайно відрадне явище, що організовані гуртки української молоді виступають перед ширшою громадою, шукають зв'язку з нею, з'ясовують публічно свої болячки, висловлюють свої думки і шукають у старших, досвідчених громадян відповіді на хвилюючі їх запити. Немає значення, до котрого з існуючих в Америці українських ідеологічних таборів та чи інша молода студіююча людина себе зараховує чи на чиєму форумі вона виступає. Важливо, щоб вона взагалі цікавилась громадським життям, щоб взагалі цікавилась існуючими в громаді ідеологічними течіями. Важливо, щоб вона пізнавала свою рідну українську громаду з її добрими й поганими рисами, бо щойно на основі того здобутого знання вона колись остаточно оформить свій ідеологічно - політичний світогляд. Важливо, щоб ця українська студіююча молодь взагалі цікавилась минулим та сучасним України, пізнавала її історію й культуру і підготовляла себе до тієї місії, до якої вона покликана: майбутнього провідництва в американсько - українській громаді і ведення політично - інформаційної служби про Україну.

На жаль, як стверджують самі наші студенти, активних одиниць між українською студіюючою молоддю дуже мало, непропорційно мало у відношенні до числа студентів і студенток українського роду в американських коледжах і університетах. Цікаве явище, що куди активнішими в громаді є дівчата, як хлопці. Так, наприклад, на 13 членів Управи згаданого вгорі Українського Студентського Гуртка в Колумбійському університеті, отож в одній із найкращих американських високих шкіл, є 12 студенток і тільки один студент.

Коли час від часу можна почути від старших громадян нарікання, що молодь не буває на українських традиційних академіях чи інших імпрезах, то й молодь має поважний і — на жаль — слушний заміт, що старше громадянство виступає більше з словесними тирадами на тему „рятування молоді від денаціоналізації", аніж з конкретними й позитивними доказами зацікавлення тією молоддю, з підтримуванням її видавництв, зберіганням зв'язку із студентськими організаціями. Коли ми хочемо мати молодь між собою, мусимо прислухатись до її голосу і так влаштовувати наші академії та інші імпрези, щоб вони були атракційними для тієї молоді. Сьогоднішня українська студентська молодь в ЗДА і в Канаді не претендує на ролю, рівнорядну із ролею старших громадян в установах і організаціях. Але вона слушно не хоче, щоб її тільки повчали, щоб її тільки докоряли. Такі сходини й дискусії між старшими і студентами причиняться до скріплення того духового взаємного зв'язку, що його обов'язково вимагає добро цілої нації.

ВНУТРІШНІЙ КОРПУС МИРУ

Недавно президент Кеннеді найменував окрему комісію з членів свого кабінету, яка має опрацювати програму Корпусу Миру, що діятиме на терені ЗДА. Президент рішився на цей плян після того, як виявилося, що зорганізований у 1961-му році Корпус Миру має великі успіхи в 40 країнах Південної Америки, Азії та Африки.

Перших добровольців до Корпусу Миру вибрано 14-го червня 1961-го року. Тепер є їх тисячі, і вони працюють як інженери при будові шляхів, на фармах, в школах, лісах, дитячих яслах у таких країнах, як Танґаньїка, Пакістан, Гана, Філіппіни, Тайленд, Західня Індія, Колюмбія, Маляї та багато інших.

Численні сенатори й конґресмени, бачачи оті успіхи добровольців Корпусу Миру, почали думати над тим, чи не могли б американські добровольці працювати подібним способом і для свого населення в тих районах, де їх допомога найбільше потрібна.

Призначений Президентом Комітет має до 1-го січня 1963 року скласти звіт, і тоді уряд, правдоподібно, внесе законопроєкт про створення так званого Внутрішнього Корпусу Миру. — Вже дотеперішня діяльність цього Комітету, що його очолює головний прокуратор Роберт Ф. Кеннеді, виявляє, що в ЗДА знайшлося б багато людей, які погодилися б працювати в цьому Корпусі, і що тут є ще чимало осіб, які потребували б допомоги від цієї організації.

Серед членів Конґресу і серед провідних кол поодиноких міст відбулися широкі дискусії, в яких обговорювано такі основні питання: Чи потрібний у ЗДА Корпус Праці? Якщо так, то як він мав би працювати? Чи цей Корпус матиме потрібне число вишколених фахових осіб, які віддано працювали б для економічного й культурного піднесення країни?

Не треба спеціяльних арґументів, щоб довести потребу існування Внутрішнього Корпусу Праці для тих американських родин, які перебувають у несприятливих умовинах в порівнянні з рештою населення. Але хто хотів би мати для цього докази, той може легко їх знайти, переглянувши документи, що їх видав Інститут Соціяльних Дослідів при Мишиґенському університеті під заголовком „Прибутки і добробут у ЗДА". Ця книжка закінчується таким висновком: „Убозтво в цій країні легко можна було б зліквідувати, якби тільки було кому над цим зорганізовано попрацювати".

Додаткові арґументи для потреби створення Корпусу Праці можна знайти в матеріялах, що їх опублікувала Конференція в справах економічного поступу. Ці матеріяли виявляють, що дві п'яті частини всього населення ЗДА живуть нижче від життьового стандарту, яким живе решта американців.

І так, 15.5 мільйона родин не дуже розкошують, бо їх річний прибуток менший, як $4 000. Крім того, тільки 4 мільйони осіб, що не мають родин, заробляють річно менше, як по $2 000. Виходить, що коло 38 000 000 американців живуть в умовах, які треба було б поліпшити. А для того необхідно збільшити число затруднених, піднести освіту і стан здоров'я населення, краще використовувати ресурси країни. Цього не можуть зробити самі приватні особи, але в цьому може багато допомогти така організація, як Корпус Праці.

Численні добродійні приватні аґенції вказали шлях, яким міг би піти в своїй діяльності Корпус Праці. Добродійні аґенції працювали і працюють в районах постійної економічної депресії. Але ці аґенції не мають потрібного числа працівників. Генеральний прокуратор Роберт Кеннеді ствердив, що минулого року високі школи випустили всього лише 2 310 фахівців у ділянці громадської праці.

Коли Конґрес ухвалить закон про створення Корпусу Праці, треба буде перевести широку акцію вишколу добровольців, які могли б з успіхом працювати на внутрішньому фронті. Ці „внутрішні добровольці" зможуть приступити до праці тільки в тих американських громадах, які будуть просити про допомогу. Вони діставатимуть лише стільки грошей, щоб могли прожити, і ще дещо по закінченні праці. „Внутрішні добровольці" працюватимуть в бідних міських дільницях, в сільських районах і в резерваціях для індіян так само, як ті добровольці з Корпусу Миру, що працюють за кордоном. Очевидно, що будова шляхів тут відпала б, бо цією справою займаються стейтові леґіслятури і федеральна влада, але праця в шкільній ділянці чекає на добровольців, бо ж стільки є дітей, яких треба „підтягнути" в науці.

Лишається ще обговорити питання, чи Корпус Праці знайде потрібне число добровольців. Чуємо голоси, що цей Корпус матиме стільки охотників, що не зможе він всіх відразу прийняти. Серед молоді є багато осіб, які радо працюватимуть для добра країни. Велике число молодих людей, які ще не мають постійної праці, матимуть нагоду спробувати своїх сил у цій добродійній інституції.

В Корпусі Праці зможуть працювати і всі ті пенсіонери, які ще мають силу і охоту послужити громаді, але вже не працюють за фахом.

Дружина директора Корпусу Миру п-і Сарджент Шрайвер заявила, що Корпус Миру — це „не єдиний спосіб служити Америці. Можна працювати для добра своєї країни також і тут, на місці".

У Німеччині продовжуються наради про новий уряд

Бони. — У Західній Німеччині все ще нема нового уряду, а тільки урядує тимчасово давній, з якого вийшли 5 міністрів Вільно-демократичної партії, що не захотіли працювати разом з міністром оборони Францом Йосифом Штравсом. Канцлер Конрад Аденауер буцім-то запропонував становище міністра оборони міністрові мешкальних справ Павлові Люке. Але той на власну руку нав'язав розмови з лідерами Соціял-демократичної партії на тему можливостей притягнення їх до урядової коаліції з керівною Християнсько - демократичною партією Аденауера. Німецькі соціялісти ставляться з резервою до натяків на такі можливості коаліції з партією Аденауера, бо вони лякаються, щоб розмови з ними на цю тему не були тільки тактичним маневром Аденауера для застрашення Вільно - дімократичної партії. З другого боку й Вільні демократи лякають християнських демократів Аденауера можливістю бльоку з соціялістами на базі опозиції до уряду Аденауера, що спричинило б його упадок. Таким чином криза, спричинена афером „Дер Шпіґель", може ще довести до радикальних змін в Західній Німеччині.

Богдан Галайчук

БОЛІВІЙСЬКІ МІЛІЦІОНЕРИ ТА ПЕРУВІЯНСЬКІ „КОМУНАРИ"

Синдикалістичний рух в Латиноамериці досить роздріблений: сильні еґоїстичні синдикати, кожний дбає про високі заробітки у своїй царині, не турбуючися долею слабших промислових синдикатів — і тим менше долею хліборобських синдикатів, навіть у краях, де селянську верству творять білі чи метиси; а про якесь зацікавлення долею індіян немає мови. Подібне можна сказати про більшість політичних партій.

У деяких латиноамериканських країнах активне виборче право мають лиш грамотні повнолітні громадяни — тож з того права користується мінімальна частина індіян, а це має подвійний наслідок. Коли партія приймає як єдину ціль виборчу перемогу, вона не цікавиться долею тих, які не можуть до тої перемоги причинитися. Коли ж партія і стоїть вище від такого утилітарного критерія, коли хоче допомогти індіянам, завдання нелегке: приходиться брати на себе увесь тягар боротьби за немічного, що сам не всилі не тільки боронити себе, але навіть допомогти тим, які його боронять.

Тобто, ставлячи на індіянську карту, не потребують комуністи рахуватися з поважнішим суперництвом — мають перед собою приманливу, многонадійну порожнечу.

Найбільш впливовою людиною в Болівії є Лечін, віцепрезидент республіки і, що важніше, голова конфедерації робітничих синдикатів. Конфедерація — це грізна сила, яка може кожночасно загрозити урядові страйком, і то не лише страйком. Революція практично зліквідувала болівійську армію, трактуючи її як збройне рам'я реакції, зате створила робітничу міліцію. Кожний рудокоп має вдома кріс або й скорострів — і ця збройна сила стоїть під командою генералісимуса — Лечена.

Слід додати, що мануфактурний промисл Болівії є ще в зародку, що головним продуктом країни є цинова руда — і що, тим самим, більшість робітництва становлять рудокопи. Копальні знаходяться здебільша дуже високо в горах, біла людина і метис нездатні до важкої фізичної праці у розрідженому повітрі, тому болівійські рудокопи — Лечінова збройна сила — це переважно чистокровні індіяни. Після націоналізації, а вслід за тим безнадійної бюрократизації гірництва, значно погіршало положення робітництва. Індіянський рудокоп їсть тепер ще менше, як до революції — і терпить голод з резиґнацією, притаманною його расі. Голодує, але вважає себе, кінець-кінцем, за господаря країни: адже не хто інший, як він, має в руках скорострів. Той індіянин, який вчора взагалі не існував як політичний чинник, як громадянин Болівії — і який не існує сьогодні в інших країнах Індоамерики.

Цікаве, що до Лечена ніякому болівійськову політичному лідерові не спало на думку спробувати використати той дрімучий потенціял, яким є індіянська частина, а саме 60% населення Болівії. Насувається питання: чи таке незвичайне, геніяльне відкриття записати можна на рахунок геніяльної інтуїції Лечіна, чи не допомогли йому в тому якісь специ, соціологи, простудіювавши індіянську ментальність докладно, фахово, вживаючи найновіших метод соціологічного обсліду. Я поділився цим здогадом з одним арґентинським соціологом — до речі, добрим соціологом, абсольвентом Гарварду — і він вважає його дуже ймовірним. Правда, в Болівії таких спеців немає, зате є вони в інших країнах, між іншим в — СССР.

На це відповідали мені, що Лечін не комуніст, а троцькіст і що між цими двома партіями йде в Болівії затяжна боротьба. Це, звичайно, загально відомо; але чи з того виходить, що між ними не можуть існувати дискретні контакти, і то дуже близькі, на найвищому щаблі? Типовою методою комуністичної роботи в Латиноамериці є інфільтрація інших партій, навіть буржуазних, при чому, очевидно, годі вилазити з марксизмом. Навпаки, виступаючи під троцькістською вивіскою, комуніст може явно й славно проповідувати Марксові доктрини, при цьому відчахуючись від відповідальности за кривавий балянс здійснення тієї доктрини в СССР: тоді всі активи йдуть на рахунок Маркса, всі пасиви — на рахунок Сталіна. Люди, які дещо ближче цікавляться справою, вважають, що латиноамериканський троцькізм — це продукт „мейд ін СССР".

Коли так, тоді виходило б, що комуністи мають, застосовану покищо в Болівії, рецепту, яка дозволяє їм перетворити дрімучі індіянські маси на джерело вибухової політичної енерґії. В інших країнах Індоамерики задовольняються вони покищо дискретнішими, скромнішими методами.

***

Вряди-годи телеграфічні аґенції приносять вістку, що в такій то перувіянській окрузі комунари зайняли силоміць поміщицькі землі — і перед нашими очима постають ватаги, які, розгорнувши червоні прапори, йдуть „грабувати награбоване". І коли під кінець минулого року поширилась вістка про сутичку з перувіянською поліцією, в якій згинуло кільканадцять комунарів, може не один читач зареаґував на це злорадісним: „котюзі по заслузі". Та є це прикра семантична похибка. „Комунідад" в Перу і Еквадорі значить приблизно те, що „ехідо" в Мехіко: індіянська громада, яка згідно з ще доколюмбійським, звичаєвим правом, є власником землі, далека аналогія з південнослов'янською „задругою" чи російським „міром". А „комунаріос" — ніщо інше, як члени такої індіянської громади.

Еспанське колоніяльне законодавство зберігало інституцію колективної земельної власности, але, після емансипації, деякі еспаноамериканські республіки зрівняли індіян у правному положенні з білими й метисами, вважаючи, що втримування індіян на окремому правному статусі недемократичне й понижуюче, незгідне з засадою рівности всіх громадян. Чому, мовляв, відмовляти індіянинові права на нерухому приватну власність? Землі кожної громади розділено між її членами, які дістали її як повну приватну власність. Тоді розлізлися по горах спекулянти, які викупили за миску сочевиці ті землі від індіян, не призвичаєних до інституції приватної власности на землю, і тому безборонних супроти людей злої волі. У висліді одної непродуманої, легкодушної правної реформи майже зникла індіянська власність на землю. „Урівноправнені" індіяни працюють з того часу для великих землевласників на щораз гірших умовинах.

Донедавна приймали індіяни свою долю з притаманною їм резиґнацією, але в останньому часі трапляються серед них випадки раптового переходу від традиційної пасивности до аґресивности. Населення такої чи іншої індіянської громади вирушає із свого села, займає якусь велику земельну посілість і під покровом ночі будує провізоричні ранчо. Поліція старається перешкодити — якщо це можливе без проливу крови; якщо ні, погоджується з довершеним фактом, не зважаючи на протести покривдженого землевласника; криваві сутички, як минулорічна, трапляються вийнятково.

Якщо поліція заалярмована впору, вона заступає дорогу „комунарам", і їм тоді не залишається нічого іншого, як вертатися додому з порожніми руками. Успіх залежить від несподіваности, яка у свою чергу вимагає зразкового плянування, організації, координації рухів — іншими словами: від керівництва людини енерґійної, інтеліґентної, ознайомленої з тактикою такого роду операцій.

Знайомі перувіянці, які знають характер індіян, не вірять, щоб рішення та плянування окупації поміщицьких земель назрівали спонтанно у поодиноких індіянських громадах. Чия рука кермує тим у Лімі, ніхто не знає, правдоподібно, за вийнятком міністра внутрішніх справ та деяких його співробітників. Але здогадатися не важко. Тепер на це питання відповіли самі індіяни на вулицях Кузка, вигукуючи: „Хай живе Кастро!"

Держава, контрольована всемогутньою оліґархією, не може спромогтися на земельну реформу — і та реформа ступнево здійснюється революційним шляхом. На основі такої показової лекції, відповідно коментованої, не важко доказати індіянам, що соціяльну справедливість можна здобути лише революційним шляхом — і що існує тільки одна партія, приготована до кермування революційною боротьбою. Треба побоюватися, що індіянин не забуде, завдяки якій партії став він власником землі — і відплатить їй повною льояльністю.

Борис Антоненко-Давидович

ЗА ШИРМОЮ

РОМАН

(45)

Мати була задоволена, почувши про коней. Їй приємно було рушити останній раз у дальню путь не смердючою машиною, від якої їй боліла голова й ломило в поперeку, — а кіньми. Отак, як колись, було, їздила вона інколи з Переяслава до покійної сестри в Дем'янці. І конячки стояли у дворі такі смирні, точнісінько, як ті селянські шкапи на Полтавщині, і сіна на возі багато, як то, бувало, шваґер їй намостить, і сіно таке ж запашне...

— Хай би вже краще, Сашку, кіньми, — попросила вона сина. — І не трястиме, і не мулько на сіні, то якось доїдемо.

І Олександер Іванович уволив її бажання, хоча спершу мав намір везти машиною. Йому хотілося якомога більше скоротити цей занадто вже тяжкий і незносний свою тягучістю час виряджання матері в страшну путь. Він потерпав, чекаючи на останню хвилину, коли мати буде виходити назавжди з дому. І коли він мимо своєї волі уявляв собі цю драматичну мить, йому, замість слова „виходити", ставало інше, відповідніше до ситуації, — „винесуть". Немов мати — не вийде з дому, а то вже — винесуть геть її тіло.

Цю останню ніч він майже не спав. Коли остаточно вирішив їхати до Томську, він трохи був заспокоївся, підрахувавши з пам'яті, що різниця путі між Ташкентом і Томськом — через Турксиб — з пересадкою в Новосибірську, становитиме не більше як три дні, і навіть задрімав. Та незабаром прокинувся від нової думки: „А може б, до Києва краще? У Києві є прекрасні хірурги й усі клінічні умови!" А головне, якщо мати помре, то він, принаймні, поховає її в Переяславі, як того, хоч і не каже, та — він добре знає — хоче його мати. Якщо вже нудитиметься так, то він одвезе її тіло до милого її серцеві Переяслава і поховає її на цвинтарі поруч батька...

Та він одразу ж заперечив свій новий плян.

Справді бо, така довга подорож може тільки погубити матір. Адже, якщо пухлина не дала ще метастазів у інші органи, тоді все йдеться про час. Щонайшвидше на операційний стіл! А він згаяв би цей дорогий час на дальню подорож до Києва. Ні, тільки — Томськ!..

І йому вже не терпілося мерщій довезти матір до томської онкологічної лікарні й особисто поговорити з академіком Александровим.

Коли вже розвиднілось, йому спало на думку використати в Ташкенті авіолінію, щоб швидше приставити до місця матір, але коли він сказав про це матері, вона аж усміхнулася гірко:

— Де вже мені, сину, летіти, коли... — і безнадійно ворухнула долонею, не закінчивши. Та він зрозумів, що мати хотіла сказати далі: „Де вже там летіти, коли мені в сирій землі гнити!.."

Його нерви при останніх словах докраю напружились, і він мерщій вийшов на вулицю подивитись, чи не їде десь, нарешті, сподівана машина швидкої допомоги. Але машини все ще не було.

Візник - боніфікатор почав забирати від коней сіно й дбайливо вкладати його на віз.

Надходила остання хвилина, і Олександер Іванович, боячись, що його нерви не витримають, коли мати ступить перший крок в останню путь, вийшов на двір. Щоб не лишатися з своїми думками, він навмисне, хоч і знав, що часу ще досить, спитав візника, чи встигнуть вони проїхати ці вісімнадцять кілометрів до прибуття поїзду, й заходився старанно бгати руками сіно на возі, де сяде мати.

Збоку, недалеко коней, сиділа на задніх лапах Жучка й уважно стежила за Олександром Івановичем. Щось скаламутило Жучці звичайний плин часу, розмірений на ранкові й вечірні прийоми в амбуляторії — чи то ті люди, які щодня тепер приходили одночасно з хворими у лікарняний двір, пиляли, рубали й стругали дерево та виводили з цегли нову стіну, чи, може, це було оте невідоме й невидиме, що змушувало її вити ночами? Жучка ходила останні дні, як стеряна — не чути було, щоб вона гавкала на когось, лиш сумно дивилась на людей, низько опустивши хвоста. А сьогодні її не бентежила навіть присутність у дворі в таку ранню пору чужих коней і чужого чоловіка-візника коло них. Немовби вона знала наперед, що так і має сьогодні бути; що й коні, і чужа людина, і той рейвах, який вони занесли в лікарняний двір, — оте все було для старої. Тільки чого ж сама стара десь забарилася так довго?.. І Жучка, нашорошуючи то одне, то друге вухо, запитливо поглядала на відчинені до кватири двері, з яких вибігла до воза Ніна Олександрівна з подушками й коцом, потім повернулась і винесла кошик з наїдками, і нарешті, перехиляючись на один бік, тягла валізу з блискучими нікельованими ріжками. Жучка понюхала здалека повітря й без уваги пропустила і подушки, й наїдки, лише на лискучих ріжках валізи, що невідомо для чого тут були, вона серйозно спинила погляд свого сумного ока.

Аж ось, спираючись на ціпок, підтримувана за лікоть невісткою, вийшла й стара. Звільна переставляючи слабкі, неслухняні ноги, вона тихо наближалась до воза. Жучка відразу ж звелась і, вихляючи хвостом та витягаючи вперед голову, радісно пішла їй назустріч.

— І ти вже, Жучко, тут? — кволо здивувалась стара, знаючи, що в цю пору Жучка звичайно досипала безсонні години своєї нічної варти.

На відповідь Жучка замахала хвостом; ну, де ж пак їй спати в такий день? Само собою розуміється, що вона мусить бути тут!..

Ніна Олександрівна вмощувала свекруху на возі й підсовувала їй під ноги непотрібні віхті сіна, а стара замислено й журно дивилась на притухлу суку.

— Не женіть її... Хай би коло вас жила... — сказала, не зводячи з Жучки очей, мати, чи то до сина, чи до невістки, чи до їх обох. — Вона ж бо така...

Олександер Іванович одвернувся до коней. Чи ж минула вже ця остання хвилина, чи все ще триває? Ох, скоріш би минала!...

І раптом з дверей кватири босоніж, у куценькій спідній сорочці вискочив рожевий зі сну Вася й, жмурячи від світла очі, побіг до воза.

— Бабо! Бабусю, а — мене? Нащо ж ти не береш Васі? Я хочу — на косях!.. — і малий ображено захлипав, простягаючи до баби рученята...

„Ні, не кінчилась ще ця жахлива хвилина! Саме тільки починається..." — подумав з болем Олександер Іванович і міцно зціпив зуби.

— Не можна, не можна зараз! Бабуся їде далеко, а якщо ти будеш слухатись, вона скоро повернеться й привезе тобі рушницю, — заспокоювала Васю Ніна Олександрівна й підняла сина на руках до воза: — Попрощайся з бабусею!

Спантеличений Вася зопалу чмокнув бабу в носа й обійняв за шию:

— Не їдь, бабусю! Не треба рушниці! Не їдь...

Стара тихо гладила його по голівці й шепотіла:

— Не плач, Васильку! Не плач, голуб'ятко!..

Олександер Іванович, не обертаючись, торкнув візника за плече. Візник мовчки оглянувся й злегка сіпнув віжки.

— Рости, дитятко, рости великий та щасливий! Господь милосердний...

Олександер Іванович ще раз штовхнув у плече візника. Він хотів сказати: „Поганяйте!", а вимовив з притиском:

— Кінчайте!

Візник, не оглядаючись, змахнув батіжком, десь уже на ходу поцілувала Ніна Олександрівна свекруху в щоку, скрикнув ще Вася, і конячки витягли воза через браму на вулицю.

А. Заплітний

ДИРИҐЕНТ КИРИЛО ЦЕПЕНДА

(З нагоди 25-ліття диригентської праці)

У зв'язку з 5-літтям існування хору „Трембіта" в Дітройті — я уважав за відповідне поінформуватися докладніше про працю її диригента Кирила Цепенди.

Де ви побачили денне світло і коли, де і серед яких обставин працювали?

Я народився в селі Джурин, Чортківського повіту на Поділлі 24 грудня 1914 року. До гімназії ходив в Бучачі від 1929 р. Належав я до хору і оркестри при Марійській Дружині. Я відчув потяг і любов до української пісні і почав працювати над собою в цьому напрямі. Згодом я став керівником струнної оркестри (1934 р.). Рівночасно під час ферій і свят я провадив мій перший хор при читальні Просвіта в родинному селі і хор цей називався „Трембіта". По переході до гімназії в Теребовлі обняв я струнну оркестру (понад 30 осіб) при Марійській Дружині. Замітнішим її виступом було привітання бл. п. Кир. Н. Будки у Теребовлі 1937 р. Парохом тоді був відомий народній діяч бл. п. декан о. С. Мохнацький, а катехитом і опікуном хору і оркестри був о. Є. Весоловський, тепер на парохії коло Питсбурґу, Па.

Кирило Цепенда

Які були ваші пляни по матурі?

В 1938 р. я вписався на диригентські і теоретичні студії в Інституті ім. М. Лисенка у Львові. Під час студій я провадив хори при ремісничій Бурсі на вул. Пасічній, та Бартасівській, при тов. Зоря у центрі Львова, при чит. Просвіта на Замарстинові та при вул. Крупярській на Личакові. В р. 1940 я провадив хор при Інституті Народної Творчости та як визначений стипендист учив я теорії музики і провадив хор при українській гімназії на філії.

Як вплинули воєнні події на вашу працю?

В 1941 р. виїхав я, як стипендист КОДУС на продовження студій до Відня — центру музичного світу. Крім студій провадив я там хор при церкві св. Варвари, а згодом студентський хор тов. Січ до 1945 року. З хором цим я мав гарні успіхи. Крім виступів на українських та міжнародніх імпрезах у Відні, ми виїжджали на запрошення студентського тов. до Грацу і до Данціґу та Кеніґсберґу. Під кінець війни за старанням пок. інж. М. Дуди мені пощастило створити у Відні незалежний хор для обслуговування українських робітників по німецьких таборах праці.

Як ви жили по війні?

В липні 1945 р. в Мюнхені, Баварія, треба було творити хор для обслуги американської армії та українських таборів. Я став диригентом чол. хору „Трембіта", який протягом двох років дав 250 концертів в Американській зоні. З працею цього хору зв'язані гарні повоєнні таборові спомини.

Коли ви приїхали до Америки?

1949 р. я прибув до свого тестя пок. о. д-ра Д. Гулина в Ню Йорку. За його старанням я одержав працю диригента хору при церкві св. Петра в Ансонії, Конн. З хором цим ми їздили до Ню Йорку на запрошення Літ. Мистецького Клюбу, щоб взяти участь у Шевченківських Святкуваннях 1950 р.

Згодом я переїхав до Рочестеру, Н. Й., де провадив 3 роки хор при церкві св. Йосафата і струнну оркестру.

У 1955 р. я обняв працю при церкві св. І. Хрестителя Дітройт — Захід за старанням о. монс. С. Кнапа. Коли засновано Укр. Вищу Школу в Дітройті — Схід, я став учителем музики в парохіяльній цілоденній школі і першим диригентом хору при Вищій Школі. В той час у Дітройті не було репрезентативного хору. 1957 р. створено хор „Трембіту" і мене запрошено на його першого диригента. Хор має три відділи, сотню хористів.

Ваші музичні студії?

Закінчив теорію і хорові диригентські студії у проф. М. Колесси у Львові, і сольоспів у проф. Любінецького. Теоретичні студії поглибив у Відні.

Вершком моєї праці вважаю діяльність при хорі „Трембіта" в Дітройті. Жертвенність та ідейність усіх членів хору, їхня любов до укр. пісні, спільне почуття зобов'язання супроти Батьківщини додають мені сили і охоти до тяжкої праці, яка стала змістом мойого життя. При великих зусиллях і трудноцах, які пов'язані з веденням хорів, я вдячний Божому Провидінні, що дало мені нагоду розвивати діяльність у такій шляхетній ділянці. Я вдячний усім моїм теперішнім хористам за співпрацю і зрозуміння спільного післанництва. Завдяки їхньому до мене довір'ю я зумів доложити і свою скромну частину у плекання української пісні.

З приводу 50-річчя нашого Братства

п. д-р ІВАН КОЗАК

зредаґував окрему ювілейну книжечку, та відмовився прийняти за це будь-яку винагороду. З уваги на це складаємо $20.00 на Дар Українському Воєнному Інвалідові.

УПРАВА БРАТСТВА СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ — 270 Відділ УНСоюзу

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА в ЗДА

ІСТОРИЧНО-ФІЛОСОФІЧНА СЕКЦІЯ

НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

— відбудеться —

в СУБОТУ, 8-го ГРУДНЯ 1962 року,
в год. 6-ій вечером,
в УКРАЇНСЬКОМУ ІНСТИТУТІ АМЕРИКИ,
2 Схід 79 вулиця в Ню Йорку.

ПРОГРАМА

1. **Проф. д-р В. ЛЕНЦИК:** Відкриття
2. **Проф. Мирон ЗАКЛИНСЬКИЙ:** доповідь на тему „**Прагрецька культура на Креті і суміжних островах Егейського моря**".

Проф. Заклинський досліджував пам'ятки старовинних середземноморських культур на протязі двох років. У своїй доповіді поділиться він своїми враженнями та спостереженнями про найновіші розкопки на Креті й інших островах.

ДОПОВІДЬ БУДЕ ІЛЮСТРОВАНА ЧИСЛЕННИМИ КОЛЬОРОВИМИ СВІТЛИНАМИ!

ВСТУП ВІЛЬНИЙ — ГОСТЯМ РАДІ.

Доїзд: підземкою IRT до 77 вулиці або автобусом МЕДІЗОН ЕВЕНЮ до 79 вулиці в Ню Йорку.

ДИРЕКЦІЯ ІСТОРИЧНО-ФІЛОСОФІЧНОЇ СЕКЦІЇ

Д-р Сергій Накловнч, Відень.

Помер ген. А. фон Легар, який служив в УГА

Генерал-майор УГА барон Антон фон Легар, брат відомого композитора Франца Легара (відома оперетка „Весела вдовичка") помер 12 листопада 1962 р. в своїм замку „Шіканезершльосс" на Деблінґу — Відень XIX, у 87 році життя. Похорон відбувся 17 листопада о год. 11-ій в Кльостернайбурґу біля Відня на місцевім Горішнім Кладбищі.

Взимі 1918-1919 баран фон Легар, тоді ще полковник ген. штабу, як командант української піхотної дивізії брав участь у боях за Львів, що його окупували поляки. Генерал Антон Легар пішов до УГА з симпатії до українців, яких знав ще з італійського фронту, де як полковник генштабу, Легар командував дивізією і знав наших людей як хоробрих вояків.

В грудні 1918 р. зголосився барон Легар в Начальній Команді УГА. В астрійській армії належав полковник до здібних штабовців. Начальна Команда радо прийняла його і назначила командантом ударної групи „Наварія". Полковник Легар випрацював дуже подрібно плян відзискання і захоплення Львова та розпочав підготовку згідно зі своїм пляном. Тимчасом наш штаб зажадав скорої акції. Легар не погодився на приспішення наступу тому, що підготовка ще не була закінчена і треба було ще трьох тижнів, поки все буде готове до наступу. Коли Начальна Команда не прийняла його пропозиції, він передав команду полк. Омеляновичеві Павленкові.

За місяць, у січні 1919 р. Легар знов зголосився в Нач. Команді УГА на службу, заявивши, що він поведе бойову акцію, як треба, створить із 20 старшин Генеральний Штаб, переформує частини і командний склад УГА, бо, простудіювавши нашу війну, він ствердив, що це не позиційна війна, а рухома. Хотів створити сильні, сконцентровані не дуже великі групи, які вели б боротьбу самостійно, не оглядаючися на безпосередні зв'язки вправо чи вліво. Наша команда не прийняла його пропозиції. Легар від'їхав з нічим на Мадярщину, де зголосився на службу до мадярів, де дослужився ґенеральської ранґи. Це він виробив всі операційні пляни для захоплення влади від комуністів і в 1919 р. розбив мадярських комуністів, що були під проводом Белі Куна і Ракоші, і за це одержав ступінь генерал-майора і бойові відзначення від адмірала Горті. Ген. Легар мав в свойому замку Шіканезершльосс (Шіканезе, це був дуже багатий чоловік, директор театру, який писав лібретта до опер Моцарта і побудував цей замок, названий його іменем) — маленький музей, цілу збірку різних відзначень на війні — різних ордерів і медалів та м. і. мав теж малу „штандарту" чи пак маленьку хоруговку-прапорчик — у формі трикутника, червоно-білу, яку здобули наші УСС від польської кавалерії у Львові. До українців відносився покійний генерал з симпатією і все дуже радо згадував про свої переживання з українцями під Львовом.

Вічна Йому Пам'ять!

ГОЛОВНА УПРАВА ОБ'ЄДНАННЯ ПРИХИЛЬНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ в США

з великим смутком повідомляє, що в неділю, дня 2-го грудня 1962 року помер в Ню Йорку

✠

бл. п. проф. ІВАН КАБАЧКІВ

незмінний державний контролер і голова Контрольної Комісії Об'єднання Прихильників УНРеспубліки в США.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ГОЛОВНА УПРАВА ОБ'ЄДНАННЯ ПРИХИЛЬНИКІВ УНР в США

ДЕЛЕҐАТУРА УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ і ТОВАРИСТВО ПРИХИЛЬНИКІВ УВУ

з глибоким сумом повідомляють, що в неділю, дня 2-го грудня 1962 року помер професор Правничо-Економічного Факультету Українського Вільного Університету

✠

бл. п. Іван КАБАЧКІВ

кол. міністер УНР, учений і громадський діяч.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ в НЮ ЙОРКУ

з глибоким сумом сповіщає, що в неділю, дня 2-го грудня 1962 року помер

✠

ПРОФЕСОР ЕКОНОМІКИ

Іван КАБАЧКІВ

і висловлює щире співчуття Родині Покійного.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

КУРАТОРІЯ, АДМІНІСТРАЦІЯ та ПРОФЕСУРА УТІ

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ ГОЛОВНОГО ОТАМАНА ВІЙСЬК УНР СИМОНА ПЕТЛЮРИ

із смутком повідомляє про смерть свого члена-основника і голови його Контрольної Комісії

✠

проф. Івана Максимовича КАБАЧКОВА

кол. державного контролера У.Н.Р., одного з будівничих відродженої української держави.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ПРЕЗИДІЯ

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США

з глибоким сумом повідомляє про смерть, 2-го грудня 1962 року, професора

✠

Івана Максимовича КАБАЧКОВА

дійсного члена УВАН у США.

Родині Покійного висловлюємо співчуття.

УПРАВА АКАДЕМІЇ

☦

Ділимося сумною вісткою, що дня 30-го листопада 1962 року померла нагло наша Найдорожча

ДРУЖИНА, СЕСТРА і ТЕТА

бл. п. ОЛЬГА СТАДНИК

на 63-му році життя.

Панахиди відбулися дня 1-го і 2-го грудня 1962 року, в похоронному заведенні П. Головчака в Клівленді, Огайо.

ПОХОРОН відбувся дня 3-го грудня ц. р., з церкви св. ап. Петра і Павла, на греко-кат. кладовище в Пармі.

Жалобна Родина:

д-р ІВАН СТАДНИК — муж
НАТАЛІЯ ОЛІЙНИК — сестра з мужем д-ром ОЛЕКСОЮ ОЛІЙНИКОМ
ОКСАНА МИКИТЮК — сестрінка з родиною
д-р ОЛЕКСАНДРА ШКОЛЬНИК — сестрінка з родиною
мгр. ЮРІЙ ОЛІЙНИК — сестрінок з родиною
ІРИНА СТАДНИК — братова
БОГДАННА БОДНАР — братанка з родиною
СВЯТОСЛАВ і ЛЮБОМИР СТАДНИКИ — братанки з родинами
ІВАН СТАДНИК — братанок.

✠

В глибокому смутку повідомляємо, що в неділю, 2-го грудня 1962 року у шпиталі St. Barnabas Hospital в Ню Йорку, на 89-му році життя, по тяжкій хворобі, упокоївся в Бозі наш Найдорожчий

МУЖ і ВІТЧИМ

бл. п. Іван Максимович КАБАЧКІВ

визначний політичний діяч та вчений.

Прибита горем Родина:

МАРІЯ — дружина
ОЛЕГ ЛАЩЕНКО — пасерб
ГАЛИНА ТЕТЕРЕВНІКОВА — пасербиця
МИКОЛА ТЕТЕРЕВНІКОВ — зять

ПАНАХИДА за спокій душі Покійного відбудеться в СЕРЕДУ, 5-го ГРУДНЯ 1962 р., в год. 7:30 веч., в похоронному заведенні П. Яреми в Ню Йорку.

ПОХОРОННА БОГОСЛУЖБА — буде відправлена в ЧЕТВЕР, 6-го ГРУДНЯ 1962 р., в год. 9:30 ранку, з церкви св. Володимира, на 82-ій вул., звідки Тлінні Останки Покійного будуть перевезені на український православний цвинтар в Бавнд Бруку, Н. Дж., на вічний спочинок.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ і ПРЕДСТАВНИЦТВО ВИКОННОГО ОРГАНУ УНРАДИ в США

з глибоким сумом сповіщають, що дня 2-го грудня 1962 року в Ню Йорку, після довгої і тяжкої недуги, на 89-му році свого життя, помер

✠

професор Іван Максимович КАБАЧКІВ

державний контролер при Державному Центрі УНР, б. професор Українського Високого Педагогічного Інституту в Празі і українського Вільного Університету в Мюнхені.

ПОХОРОН — відбудеться в ЧЕТВЕР, 6-го ГРУДНЯ 1962 року, в год. 9:30 ранку, з церкви св. Володимира, на 82-ій вул. в Ню Йорку, звідки Тлінні Останки Покійного будуть перевезені на український православний цвинтар в Бавнд Бруку, Н. Дж.

ВІЧНАЯ ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ГОЛОВНА УПРАВА СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ДЕМОКРАТІВ (СУНД)

з невимовним жалем повідомляє, що в неділю, дня 2-го грудня 1962 року упокоївся в Ню Йорку

✠

проф. Іван Максимович КАБАЧКІВ

визначний український державний муж, учений і громадський діяч, голова Контрольної Комісії СУНД-у.

Висловлюємо найсердечніші співчуття Достойній РОДИНІ Покійного.

Закликаємо своїх Членів взяти участь у ПАНАХИДІ, що відбудеться в СЕРЕДУ, 5-го ц. м., у похоронному заведенні П. Яреми, при 7-ій вул., в год. 7:30 веч. та в ПОХОРОНІ, наступного дня, в год. 9:30 ранку, з церкви св. Володимира, при 82-ій вул. в Ню Йорку.

ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ ПОКІЙНОМУ!

ПРЕЗИДІЯ СУНД

Членам ОбВУА, всім б. Українським Воякам та Громадянству подаємо сумну вістку, що дня 3-го грудня цього року у лікарні в Ню Йорку, відійшов у Вічність, на 67-му році життя

☦

сл. п. інж. Дмитро МАЧАЙ

б. учасник Визвольної Боротьби України, б. хорунжий УСС і УГА, опісля сотник Українського Війська, член Відділу ОбВУА, Ню Йорк.

ПРОЩАЛЬНА ПАНАХИДА буде відслужена в похоронному домі П. Яреми, в СЕРЕДУ, 5-го ГРУДНЯ 1962 року, в год. 8:00 вечора.

ПОХОРОН відбудеться у ЧЕТВЕР, 6-го ГРУДНЯ 1962 р., в год. 9:30 ранку до української греко-католицької церкви св. Юрія, при 7-ій вул. в Ню Йорку, а звідтіля на цвинтар Оливна Гора.

Закликаємо всіх Членів ОбВУА віддати останню побратимську послугу Померлому Воїнові. Осиротілій Його Родині висловлюємо сердечне співчуття.

УПРАВА ОбВУА — Відділ НЮ ЙОРК

☦

З невимовним смутком повідомляємо Рідних, Друзів, Побратимів Зброї та все Українське Громадянство, що дня 3-го грудня 1962 року, в лікарні у Ню Йорку, після довгої і важкої недуги, заосмотрений Найсвятішими Тайнами, помер на 67-му році життя, наш Невіджалуваний

ЧОЛОВІК і БАТЬКО

бл. п. інж. Дмитро МАЧАЙ

б. довголітній агроном Сільського Господаря в Ліську, Західня Україна, б. учасник Визвольних Змагань, відомий громадський діяч.

ПАНАХИДА буде відправлена в СЕРЕДУ, 5-го ГРУДНЯ 1962 р., в год. 8:00 веч., в похоронному домі П. Яреми.

ПОХОРОН відбудеться у ЧЕТВЕР, 6-го ГРУДНЯ, в год. 9:30 ранку до української греко-кат. церкви св. Юрія, при 7-ій вул. в Ню Йорку, а відтак після Служби Божої на цвинтар Оливна Гора.

Безмірним горем прибиті:

ІВАННА МАЧАЙ — дружина
ТАРАС, ОЛЕГ і МАРТА — діти
ТАНЯ ЛЮТИК — пасербиця

Молоді організації Ню Йорку почали підготовку до Крутянської Академії

Координаційна Комісія Молодечих Організацій при Комітеті Об'єднаних Американсько - Українських Організацій міста Ню Йорку — Відділ УККА, на своєму засіданні у вівторок, 20 листопада, 1962 р. почали підготовку до вшанування 45-ої річниці геройського бою Студентського Куреня під Крутами. Координаційну Комісію створено після Крутянської Академії, в січні 1957 р. До Координаційної Комісії вступили для співпраці такі Молодечі Організації Зарево, Ліґа Української Католицької Молоді, Ліґа Молоді Північної Америки, МУН, ОДУМ, Пласт, СУМА, Т-во Украінської Православної Молоді, ТУСМ ім. М. Міхновського, УСК і УСГ — Ню Йорк. За час існування Координаційної Комісії відбувалися часті засідачня для тіснішої співпраці Молодечих Організацій міста Ню Йорку, влаштовано щорічні Академії Крут і два Фестивалі Молоді із мистецькими імпрезами та спортовими змаганнями.

На згаданому вище засіданні рішено відбути Академію Крут в неділю, 3-го лютого, в залі Джуньйор Гай Скул при Евні „Б" між 4 і 6 вулицями в Ню Йорку. Про дальші точніші подробиці цієї академії громадянство дізнається із дальших повідомлень. Проситься всі Українські Організації Ню Йорку здержатися в тому дні від різного роду імпрез, щоб спільно з молоддю вшанувати геройчний чин Крутянців.

Наступні засідання Координаційної Комісії відбудеться в середу 5-го грудня, о годині 7:30 вечором в кімнаті ч. 23 Народного Дому в Ню Йорку (Канцелярія Об'єднаного Комітету).

Головною точкою нарад на засіданні буде: „Вибір Президії Координаційної Комісії", з тієї причини, що попередній голова Президії, о. Тимофій Міненко виїхав настало до Торонта. Виїжджаючи, він передав керівництво в руки п. Павла Дорожинського, референта Молоді Об'єднаного Котету. З уваги на важливість цього засідання, закликається всі Молодечі Організації вислати своїх делеґатів.

Володимир Гайдук

● **У столиці Південної Кореї** Сеулі керівний щоденник „добровільно" — очевидно: під загрозою репресій збоку військової диктаторської влади — припинив свою появу на три дні, як вияв свого „покаяння" за те, що він надрукував вістку, наче б керівна військова хунта збіралась заснувати „соціялістичну партію праці". Військові правителі в Південній Кореї обурились на виявлення їх таємних плянів.

З ЖИТТЯ НТШ У ЗДА

Доповідь проф. д-ра О. Андрушкова

Відкриття сезону наукових доповідей 1962 - 63 відбулося 29 вересня 1962 р., на якому заступник голови НТШ, професор д-р Осип Андрушків виголосив доповідь про свої враження із сьогорічного Міжнароднього Конґресу Математиків, що відбувся в днях 14 - 22 серпня 1962 р. в Стокгольмі.

Конференцію, що її влаштовано в Українському Інституті Америки в Ню Йорку, проводив проф. д-р Володимир Калина. Проф. Калина вказав на важливість участи наших науковців у міжнародніх наукових конґресах та з признанням зазначив, що члени нашого Товариства беруть активну участь в таких конґресах, зазнайомлюючи наукові кола із здобутками та працею українських науковців вільного світу.

Перед численно зібраною публікою проф. д-р О. Андрушків, який є звичайним професором Сетон Голл університету в Савт Орендж та головою Департаменту Математики цього ж університету, описав у своїй доповіді працю Конґресу, його осяги та участь наших науковців в Конґресі. Міжнародні Конґреси Математиків відбуваються щочотирі роки, почавши від кінця минулого століття. Останніми роками їх влаштовувано в Гарвардському університеті, ЗДА (1950), в Амстердамі (1954), Едінбурґу (1958) і в Стокгольмі (1962).

Відкриття Конґресу відбулося у просторій концертовій залі Стокгольму при участі 2340 математиків цілого світу. До президії Конґресу запрошено 40 осіб — визначних науковців. На відкриття Конґресу прибув король Густав. Того ж дня роздано обі нагороди молодшим математикам, а саме американцеві Дж. Мильнорові — за працю з топології і шведові Л. Гирмандерові — за працю з ділянки диференціяльних рівнянь.

На Конґресі виголошено 820 доповідей, які були поділені на три категорії: одногодинні та півгодинні, що їх замовив Комітет Конґресу і чвертьгодинні, які виголошували ті учасники Конґресу, що їх зголосили на Конґрес. Одногодинних доповідей виголошено 16, а саме 5 із ЗДА, 3 із СССР, 3 із Швайцарії, 2 з Франції та по одній з Німеччини, Англії і Бельгії. Півгодинних доповідей було 60, в тому числі 21 з ЗДА, 11 із СССР, 5 з Франції, 5 з Японії і т. д.

На 2340 учасників Конґресу американці із ЗДА були заступлені 615 представниками (в тому числі було 250 доповідачів) і творили найсильнішу групу, по них ішло З'єдинене Королівство Британії — 302 представники, Західна Німеччина — 155, Швеція — 116, Франція — 103, Голляндія — 85, Італія — 81, Канада — 57, Швайцарія — 33, Юґославія — 24 і інші. Латинська Америка була репрезентована тільки 11 представниками, Австралія мала 10 представників, Африка — 19, Близький Схід — 30, в тому числі Ізраїль — 25, Японія — 24, націон. Китай — 5. СССР зголосив 80 представників, з яких 30 взяло участь в Конґресі. Сателітські держави вислали 134 представників, в тому Польща — 50, Східня Німеччина — 10. Комуністичний Китай не вислав ніодного представника на Конґрес. Українські математики з-поза залізної заслони були вчислені до загального числа представників СССР. Зовнішнім виглядом найкраще презентувались німці, французи і англійці.

Конґрес тривав вісім днів, а праці Конґресу відбувалися у 8 секціях одночасно, що працювали у різних залях Стокгольму. Найбільшу кількість доповідей виголошено з аналізи (212) та альґебри (159). Українських математиків ЗДА репрезентували на Конґресі проф. д-р Осип Андрушків, Сетон Гол університет, та проф. д-р Володимир Богун - Чудинів, університет Мериленд. Оба ці науковці виголосили доповіді із ділянки алґебри. Доповіді виголошувано в англійській мові в 90%, частинно також в мовах французькій та німецькій. Совєтські математики мали спершу перекладачів, опісля користувались одною із поданих вище мов.

На прийнятті в ратуші, влаштовуваному посадником міста Стокгольму другого дня Конґресу, його учасники мали змогу нав'язати ближчий контакт зі собою та обмінятись своїми враженнями та думками. Для учасників Конґресу влаштовано прогульки до Упсалі, Дротнісґгольму, Грінсгольму, Сканзен і ін., вони одержали також запрошення звидіти Ленінград та Москву.

Цьогорічний Міжнародний Конґрес Математиків виявив незвичайно поважний розвиток цієї ділянки науки, яка в добі керованих ракет і летів із швидкістю більшою від звука, та завдяки розвоєві астронавтики — створила нові окремі дисципліни, а в деяких своїх ділянках, як прим. в диференціяльних рівнаннях, розвинулася до небувалих розмірів.

Незвичайно цікава доповідь проф. д-ра Андрушкова була ілюстрована численними коліровими знімками міста Стокгольму.

Р. Кобринський

Сл. п. Василь Волошин-Бойчук

Василь Волошин - Бойчук згинув нагло в трагічній катастрофі 5 листопада 1962 року в місті Карні, Н. Дж., про що було подано в „Свободі" 14 листопада 1962 із неточностями.

Покійний народився 22-го жовтня 1918 року в селі Ворона, пов. Товмач, Західня Україна. Полишив горем прибиту дружину Анну, якої не бачив 19 літ і братів по матері в краю. В смутку залишив знайомих і друзів. Покійний мріяв про своє родинне село й Україну, за якою тужив, що не судилось побачити йому. Не діждався дружини Анни, яку щиро любив. Колишній член тов-ва „Просвіта" і аматорського гуртка в с. Ворона, відомий серед довколишніх сіл, бувший дивізійник, що перейшов усі етапи з полоном включно — Ріміні — Італія, Ейві — Анґлія. Прожив сім літ в Арґентині, 27 місяців в Нюарку, де жив аж до смерти. Християнський похорон відбувся при участі друзів і знайомих 9-го листопада 1962 р. з похоронного заведення Литвина до укр. гр-кат. церкви в Нюарку і на цвинтар Феймонт Семетери.

Хай американська земля буде Йому пером!

Сі.

Перед Педагогічною Конференцією в Клівленді

Як довідуємося з обіжників та інформацій Товариства „Рідна Школа", в Клівленді, з ініцявити Шкільної Ради УККА в Ню Йорку, і старанням Т-ва „Рідна Школа" в Клівленді, в днях 8—9 грудня ц.р. відбудеться Педагогічна Конференція шкіл українознавства північно,-західньої округи.

Програма Конференції не оминає ніяких болючих справ нашого національного шкільництва, і змагає до його оздоровлення та до усунення перешкод, які приходиться зустрічати нашим ідеалістам педагогам у своїх працях за душі та сумління наших найменших дітей, юнаків і юначок, щоб виховати з них гордих, свідомих і відданих Батьківщині, своїм рідним батькам і Українській нації громадян. З того начерку програм, які нам довелося пізнати, праця Педагогічної Конференції обіцює дати позитивні наслідки, і треба сподіватися, що Педагогічна Конференція справиться з наміченими завданнями.

Разом з Педогогічною Конференцією відбудеться там же і в той же самий час З'їзд представників товариств — опікунів (спонзорів) шкіл та курсів Українознавства як то: Тов. „Рідних Шкіл", Батьківських Кружків тощо.

Педагоги будуть розглядати теми: організаційні, програмові, підручників, методу, Педагогічні Курси тощо; опікуни (спонзори) розглядатимуть теми: організація батьківських гуртків (кружків, комітетів), фінансування шкіл та курсів українознавства, поширення рідношкільної ідеї між українським суспільством в еміґрації, співпраця з усіма момодечими організаціями, допомога Шкільній Раді. УККА.

Треба сподіватися, що спільною співпрацею ці дві інституції вирішать позитивно багато питань приватного національного українського шкільництва, бо самі педагоги без українського суспільства, так і саме суспільство (зокрема батьки дітей) не будуть в стані все виконати як слід, тому їхня спільна співпраця може бути тільки запорукою успіху.

Українське суспільство з цікавістю буде слідкувати за осягом праці Педагогічної Конференції і З'їзду опікунів українського шкільництва і багато очікує для оздоровлення національного українського шкільництва і культурного розвитку в нашій еміґраційній діяспорі.

За ближчими інформаціями звертатися на адресу:

Ass'n Ridna Shkola, c/o 5408 State Road, Cleveland-Parma, Ohio.

Педагогічній Конференції і З'їздовні Опікунів бажаємо якнайкращих успіхів. **ЗЖ.**

Дивізійники у Філядельфії вибрали нову управу

Загальні збори Станиці Братства Першої УД УНА у Філаделфії, що відбулися в приміщенні Горожанського Клюбу при 23 вулиці, в суботу 16 листопада проходили під знаком майбутніх святкувань 20-ої річниці постання Дивізії.

Збори тривали дві години і виявили повну гармонію між членами Станиці і тому предсідник Зборів, ред. Олег Лисяк, зміг перевести їх у рекордовому темпі, хоч під час зборів не лише вислухано звітів уступаючої Управи, якій уділено одноголосно абсолюторію, переведено дискусію і вибрано повний склад Нової Управи Станиці, без ніяких резиґнацій чи неприймання вибору.

На голову Станиці вибрано — М. Гися, а на заступника — М. Бурчака. Секретарем став В. Сімків, касієром Т. Рак, а членами управи І. Одежинський та Р. Колос.

Контрольну комісію очолив В. Забродський, — попередній голова Станиці, а членами цієї комісії стали В. Зуляк і В. Лотоцький. Хорунжим станиці став Р. Колос.

Н. Н.

Успіх виставки М. Г. Дачишин у Канаді

Виставка образів пані М. Гарасовської - Дачишин, що її влаштувала УВАН у Канаді в Українському Народному Домі в Вінніпеґу в днях 10—18 листопада, пройшла з повним успіхом. Виставку відвідало пів тисячі осіб, в тому молодь рідних шкіл групою й індивідуально. Вістки про неї появилися в англомовній пресі, а директор Вінніпезької Ґалерії Мистецтва д-р Екгард відвідав виставку 16 листопада. Закриття виставки відбулося 18-го листопада в приявності представників українського мистецтва, науки, преси й широкого громадянства. Від Виставкового Комітету УВАН промовляла пані К. Антонович, від Осередку Української Культури й Освіти пані Т. Кошиць, від Екзекутиви БУК-а інж. С. Романів, а від української преси інж. А. Добрянський. На закінчення говорила пані М. Гарасовська - Дачишин, дякуючи УВАН за патронат, УНДомові за залю, пресі за звідомлення й зацікавлення виставкою, а всьому українському громадянству за участь і постійну моральну підтримку. Так її думка, як і загальна опінія громадянства, що виставка була одним із чергових успіхів і дальшим позитивом в культурному житті столиці українців Канади. Закриваючи виставку, проф. Рудницький подав в імені УВАН, що на роковини Академії в половині листопада 1963 р. плянується крім наукової сесії збірну виставку українських мистців, що їх твори находяться в приватних колекціях у Вінніпеґу.

А. Б.

● **В Бад Ґодесберґу** в Західній Німеччині арештовано вже 19 молодих хорватів, з-посеред 30-ох, які в минулому тижні напали на будинок югославської торговельної місії, збомбили його та поруйнували й важко ранили сторожа. Арештованим грозить кара до 15 років в'язниці.

ТАРЗАН, ч. 4951. Три жінки!

Епізод, що відносився до рецепти на лік проти недуги сплячки, минувся, і Тарзан попращався з Воллесом і Еввансом.

Він тепер, не кваплячись, мандрував в глиб країни, де не полюють люди...

Тимчасом на летовищі близько далекого міста Леопольдвіллу, білий ловець привітав трьох клієнтів — всі були жінки!